

AMICS DE NÚRIA

FLORDENEU

Núm. 2 – II semestre del 2020 – any 1 – 4 €

- **Una caixa forta a Ginebra**
- **El pelegrinatge nurienc de Josep Sebastià Pons**
- **Calders, els sants i les verges**
- **L'últim escolà de Núria**

NÚRIA

**Haviem plantat banderoles
fosques dalt dels cims i encès
teieres al campanar. Passaven
els llops, però jo no movia les
mans de l'aigua...**

Dins el llibre titulat *Llibre de la Mare de Déu / eucologi de Maria*. Tria i proemi de Ramon Muntanyola.

Es va publicar en el llibre *On he deixat les claus...* datat a Núria l'abril de 1932.

En l'obra completa de Foix no duu el títol de Núria però sí en el *Llibre de la Mare de Déu*.

PUBLICACIÓ I ADMINISTRACIÓ

«Amics de Núria»

ADREÇA POSTAL: Amics de Núria. Santuari.
Núria. 17534-Queralbs.

ADREÇA ELECTRÒNICA:
info@amicsdenuria.cat

WEB: www.amicsdenuria.cat

CONSELL ASSESSOR: Dolors Bassols, Joan
Bragulat, Rosa Corominas, Pilar García,
Joan Perera, Ramon Sangles, Miquel Sitjar,
Mercè Trápaga

DIRECTOR: Miquel Sitjar i Serra
REDACTOR EN CAP: Joan Perera i Faura
MAQUETACIÓ i CORRECCIÓ: Ramon Sangles
i Moles

PORTADA: Santuari de Núria i entorn
FOTO: Ramon Puig Corominas

La redacció no s'identifica
necessàriament amb les opinions
expressades en els articles publicats.

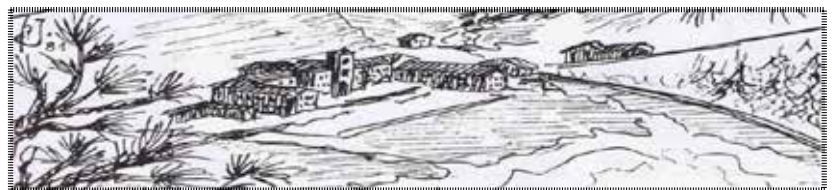
ESPAI POÈTIC

Sonet dedicat a Núria, del llibre *Sol, i de dol*, any 1947, de JV Foix

Sol, i de dol, i amb vetusta gonella,
em veig sovint per fosques solituds,
En prats ignots i munts de llicorella
I gorgs pregons que m'aturen, astuts.
I dic: On só? Per quina terra vella,
-Per quin cel mort-, o pasturatges muts,
Deleges foll? Vers quina meravella
D'astre ignorat m'adreç passos retuts?
Sol, sóc etern. M'és present el paisatge
De fa mil anys, l'estrany no m'és estrany:
Jo m'hi sent nat; i en desert sense estany
O en tuc de neu, jo retrob el paratge
On ja vaguí, i, de Déu, el parany
Per heure'm tot. O del diable engany.

***

"Verge de la Vall de Núria,
plou i neva sense fúria...
Passa l'aire fent musica
i la vall sembla més rica...
Fecunda, gràvida Neu:
infantes el fill de Déu.
Neu en flor, Neu sobirana,
cada floc una campana"
(Ramon Muntanyola)

NOTA: Si algun soci vol rebre la revista en PDF per correu electrònic, això farà estalviar paper i despeses de Correus, i contribuirà a respectar les normes mediambientals de les quals tant es parla darrerament. Per a donar aquesta informació telefoneu al 679 986 935, de Dolors Bassols. Gràcies!

SALUTACIÓ DEL PRESIDENT

Joan Bragulat i Blasi

Benvolguts Amics de Núria:

Ens sentim encara tots consternats pel que va passant en el nostre entorn i a escala mundial sobre aquest confinament amb vista a preservar la salut d'aquest maligne virus Covid-19. Us animo a viure aquest període de reclusió mantenint la calma i la serenor, fent cas de les recomanacions que les nostres autoritats sanitàries de la Generalitat de Catalunya, amb molta prudència, van donant a la població.

Per altra banda veiem amb preocupació, no sols les conseqüències sanitàries que amb molt de dolor vivim pel que fa a persones molt properes a nosaltres que s'han contagiats del coronavirus, sinó que també percebem les repercussions econòmiques que afectaran les famílies més vulnerables. És el moment de mostrar la nostra generositat segons les nostres possibilitats.

Una especial menció sobre el generós lliurament de metges i personal sanitari als quals agraïm la tasca desinteressada però plena de solidaritat i que ens donen seguretat i confiança en aquests moments tan complicats.

Des del Santuari de Núria, aquests dies quasi sense gent, dirigim el nostre pensament i mirada a la Mare de Déu, que vetlla per tots nosaltres, i li demanem que protegeixi tots els qui li som fidels, fent-nos més solidaris i més lliures, mantenint viu l'esperit del futur del nostre país.

És per tot això que vam anul·lar el pelegrinatge que els Amics de Núria teníem previst de fer el passat dia 28 de març a la Basílica de Montserrat.

Igualment, seguint les normes sanitàries que el govern de la Generalitat indica, aquest any 2020 no ens ha estat possible de fer l'annual retrobament del romiatge per Sant Pere i Sant Pau a Núria. Quan aquesta pandèmia hagi desaparegut completament de les nostres vides, el tornarem a fer, amb les degudes precaucions.

Fidels al compromís d'editar novament la revista dels Amics de Núria, FLORDENEU, us fem arribar aquest segon número amb bons articles dels nostres col·laboradors, a qui agraïm la feina en uns moments difícils.

FLORDENEU: Llegiu-la i propagueu-la!

Donació al Santuari d'una còpia de la Santa Imatge

REDACCIÓ

La primavera i estiu del 2017 hi hagué diversos contactes i actes al voltant de la donació que la Sra. Núria Carreras i Patxot féu al Santuari d'una imatge de la Mare de Déu de Núria. Es tracta d'una de les dues còpies que el seu pare, Manuel Carreras, encarregà, amb el vist-i-plau del bisbe d'Urgell, a un artesà suís de gran prestigi. Fou l'any 1940, durant l'«Exili» de la Imatge a Suïssa (1936-1940), en què era custodiada també especialment per l'avi de la Sra. Carreras, Rafael Patxot i Jubert, gran mecenes de Catalunya i devot de Núria.

Una de les còpies restà al Bisbat de Friburg, i l'altra quedà a la casa familiar, on ha romàs fins que la Sra. Carreras n'ha fet donació al Santuari. Li ho agraïm de tot cor. El Sr. Manuel Castellet, amb el seu bon fer, ha propiciat aquest contacte, de la qual cosa li hem d'estar ben agraïts.

Publiquem avui un discurs del capellà custodi en l'acte de lliurament de la còpia, que tingué lloc a la Sala Sant Pere, del Santuari, el 31 de maig de 2017, festa de la Visitació de la Mare de Déu, amb la presència del Sr. Castellet i diverses autoritats.

L'acte de benedicció i col·locació a l'Ermita de Sant Gil tingué lloc en la solemnitat de la Mare de Déu de Núria del mateix any, amb la presència de moltes Núries i devots, durant el qual el Sr. Castellet dirigí unes paraules explicatives als assistents.

***

Al·locució de mossèn Joan Perera i Faura

Il·lustríssima Senyora Imma Constants,
(alcaldessa de Queralbs)
Senyor Manuel Castellet
Senyor Antoni Casals (director de Vall de Núria)
Senyores i senyors:

Avui té lloc aquest acte de lliurament de la còpia de la Mare de Déu de Núria, per part de la Sra. Núria Carreras Patxot, al Santuari, per mitjà del Sr. Manuel Castellet, gran amador i investigador nurienc.

Primer pla de la còpia en el dia de la seva benedicció i col·locació a la Coveta de l'Ermita de Sant Gil. (8 de setembre del 2017)

Voldria posar en relleu el significat històric que aquesta imatge representa. Ens trasllada a l'anomenat «exili de la Mare de Déu» de l'any 1936. No repetirem aquí els fets coneguts de tothom. Només que la Santa Imatge de Maria se salvà de la destrucció per l'acció de moltes persones molt valentes i molt creients.

Aquesta còpia seria la germana de vicissituds de la imatge original. Com una germana petita nascuda lluny de la pàtria, que al llarg de la vida ha sentit parlar molt dels costums, paisatges, climes i llums del país d'origen, però que mai no l'han trepitjada ni ha sentit el cant dels seus ocells. Aquesta germaneta, però, ha après molt

Instantània de l'acte on es beneí i col·locà la còpia a l'Ermita de Sant Gil. La imatge que es portà en el tabernacle fou, com a excepció, la imatge original, pel simbolisme de l'acte

de la germana gran: n'ha après l'actitud resilient davant la sofrència, la llunyania, la solitud. I alhora n'ha rebut afecte i consol.

Em plau d'esmentar què és la resiliència psicològica: és la capacitat que té una persona per a resistir i superar agressions continuades. Va relacionada amb l'autoestima. Està demostrat que la resiliència d'una persona és major quan compta amb almenys una bona relació afectiva amb una persona. Quan un subjecte es comporta d'una manera resilient pot recuperar-se després d'una vivència traumàtica i fins i tot pot sortir-ne enfortit.

No ens fa pensar, aquesta definició, que el nostre poble, si no hagués tingut una bona relació afectiva amb la Mare de Déu, que s'hi fa present en tantes i tantes advocacions, potser hauria minvat en autoestima i hauria sucumbit als embats dels seus adversaris? Aquesta imatge que avui arriba al Santuari després de més de setanta-cinc anys de viure a Suïssa podria representar moltes persones exiliades que, en llur exili, no van perdre ni la valentia ni la fe ni la seva llengua, entre les quals hi ha totes les qui ajudaren a preservar la Santa Imatge fins al seu retorn a Núria.

La senyora Núria Carreras Patxot, que no s'ha pogut fer present en aquest acte, és una d'elles. I avui volem fer agraïment del seu gest sensible i generós.

Ella ha volgut donar un significat especial a aquest acte, triant-ne la data: la festa de la Visitació de Maria a la seva cosina Elisabet. Sant Lluç, en el seu Evangeli, explica que, en saber Maria, per mitjà de l'àngel, que la seva anciana cosina esperava un fill, «pujà decididament a la muntanya» per ajudar-la. Llur trobada fou un esclat de benediccions i de lloances a Déu.

Segur que aquesta germana petita de la Mare de Déu ja ha reconegut, des del cremallera, els rius, les flors, l'aire de la pàtria; segur que està feliç de trobar el seu Model i que ve disposada a ajudar la germana gran perquè els pelegrins l'estimin més i més; segur que vol quedar-se aquí per sempre.

Que avui també sapiguem lloar, com Maria i Elisabet, Aquell que, amb la seva providència, guia el curs del món i dels pobles. ♦

Núria, 31 de maig del 2017.

Festa de la Visitació de la Mare de Déu.

Una caixa forta a Ginebra

MANUEL CASTELLET

L'article *El Clot de la Verge*, publicat en el primer número de FLORDENEU, en referir-se a la seguretat de la imatge de la Mare de Déu de Núria aquells dies de finals de juliol del 1936, acabava amb aquesta pregunta: «Era massa prop de la guerra? Calia dur-la més lluny?» Mossèn Ventura i el seu amic Manuel Carreras van respondre afirmativament a aquestes preguntes, atès l'intens moviment de catalans del sud a l'Alta Cerdanya, cosa que havia començat a neguitejar les autoritats franceses. La matinada del dia 12 d'agost, la marededéu va viatjar —aquest cop amb cotxe— fins a Perpinyà, on restà guardada uns dies al Seminari diocesà, al carrer Raspall d'aquesta població.

En aquesta situació va entrar en acció el científic i mecenes Rafael Patxot, el sogre de Manuel Carreras, que pocs dies abans havia desembarcat amb la seva muller a Portvendres, rescatats pel conseller de Cultura Ventura Gassol de les milícies revolucionàries que els van atacar a la masia que s'havien fet construir al peu del Montseny. «La imatge serà molt més ben protegida, si cal travessar dues fronteres», sentencià Patxot, i, amb el vist-i-plau del bisbe d'Urgell, Justí Guitart, exiliat temporalment a França, el dia 27 d'agost al vespre la marededéu empenia un nou viatge —ara amb tren—, que l'havia de dur a Suïssa, on els membres de la família Patxot pensaven residir.

Per evitar l'escorcoll que preveien a l'entrada del país helvètic, carregats com anaven d'equipatge, havien ja decidit que la imatge faria una curta estada a l'abadia d'Hautecombe, a l'altra riba del llac Le Bourget d'on hi ha l'estació del tren de la ciutat d'Aix-les-Bains. Així, doncs, el

Maria Pujadas (amb la marededéu empaquetada)

matí del dia 28, la senyora Maria Pujadas i el seu marit, que viatjaven amb els Patxot, però que no anaven a Ginebra sinó a Torí, van baixar del tren a l'estació d'Aix-les-Bains i van travessar el llac amb una barca, un moment que va quedar immortalitzat en la fotografia que reproduïm (el paquet que duu Maria Pujadas és la marededéu convenientment embolicada).

Installats ja a Ginebra els set membres de la família Patxot —mare, pare, filla, el marit d'aquesta i 3 fills petits del matrimoni jove—, el dia 1 de setembre —precisament el dia de la

festa de Sant Gil—, Rafael Patxot, amb el seu gendre i un matrimoni amic, van anar amb el cotxe de Patxot, com qui va d'excursió, a Hautecombe, van recuperar la imatge i van entrar a Suïssa sense cridar l'atenció.

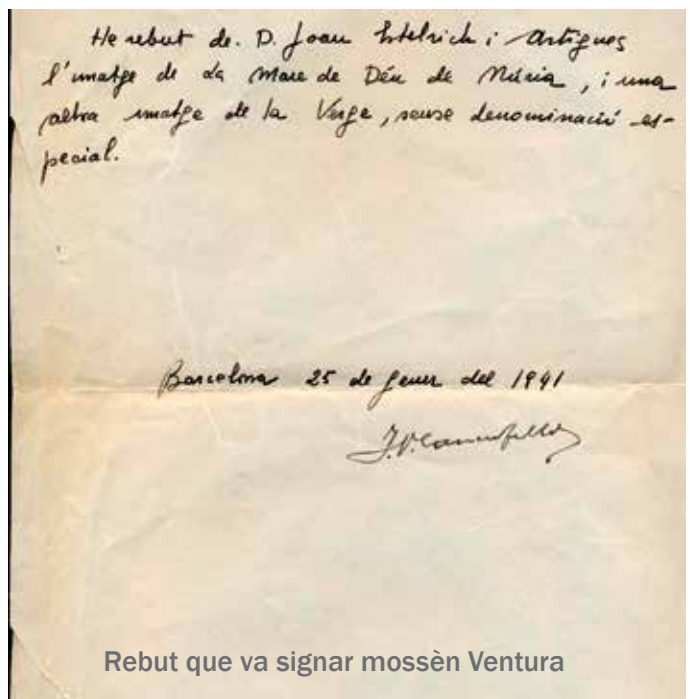
L'endemà, Rafael Patxot i Manuel Carreras dipositaven la marededéu de Núria en una caixa forta de l'oficina del Crédit Suisse, a la plaça Bel-Air de Ginebra —un edifici que es manté gairebé intacte—, on va romandre un any llarg. Aquell mateix dia, Carreras va fer poders a favor de mossèn Ventura, que havia de passar per Ginebra pocs dies després.

La imatge de la Mare de Déu de Núria, abans de retornar a Catalunya, encara va canviar dues vegades més de domicili, sempre a remolc dels desplaçaments que va fer la família Patxot: al cap d'un any, cap a Lausana, on fou dipositada en una caixa forta de la Union des Banques Suïsses, a la plaça Saint-François —un edifici ara convertit en un centre comercial—, i a inicis de l'any 1940 cap a Friburg, on s'installaren durant anys els Patxot. La marededéu fou duta al palau episcopal d'aquesta ciutat, i el bisbe Marius Beson es va responsabilitzar de la seva custòdia.

A finals d'aquell mateix any 1940, no solament feia ja més d'un any que la guerra havia acabat a Espanya, sinó que el bisbe d'Urgell, Justí Guitart, havia retornat, primer a Saragossa i després a la seu diocesana de la Seu d'Urgell. Havia reprès la seva acció apostòlica, però va morir el mes de gener en el curs d'unes gestions que havia de fer a Barcelona. Com que encara no s'havia signat cap acord entre Espanya i la Santa Seu per la provisió de bisbes —que no es va signar fins al dia 7 de juny de 1941—, es va fer càrrec temporalment de la diòcesi el vicari general Ricard Fornesa, que fou elegit vicari capítular fins a la designació d'un nou bisbe, el desembre de 1942.

Fou Fornesa qui, d'acord amb mossèn Ventura, també retornat al Santuari de Núria, va encarregar a l'humanista i escriptor Joan Estelrich que, en un dels seus viatges de París a Barcelona, recollís la imatge de la Mare de Déu a Friburg. Estelrich la va dipositar el dia 25 de gener de 1941 a casa de la senyora Pilar Portabella (vídua de l'industrial tèxtil M. Viladomiu), al número 25 del carrer d'Ausiàs March de Barcelona.

Mossèn Ventura i la senyora Portabella s'havien conegut durant la guerra espanyola a Suïssa. Ella, amb els seus néts, havia viscut durant uns mesos al petit poble de Territet, al municipi de Montreux, a la vora del llac Lemán, junt amb altres famílies benestants i catòliques com els Llimona Torras, els Ribas Piera o els Martínez Martí, i mossèn Ventura els va visitar diverses vegades. Al pis de Barcelona mossèn Ventura va signar, aquell 25 de gener, el document de recepció de la imatge i una setmana més tard, el dia 2 de febrer, després de celebrar missa a l'oratori de la senyora Portabella, la pujava cap el seu Santuari... a peu forçosament, ja que els aiguats d'octubre de 1940, que van afectar tan destructivament el Ripollès i la Garrotxa, a més d'endur-se cases, molins i camins, produïren fortes esllavissades que van impedir durant més d'un any la circulació del cremallera. ♦

Rebut que va signar mossèn Ventura

(Podeu veure aquesta bonica història en el documental *L'exili de la marededéu de Núria* a <https://vimeo.com/133170450>)

La marededéu de Núria va estar allunyada del seu Santuari 1.292 dies.

Va deixar algun rastre a Suïssa durant la seva estada? N'haurem de parlar més endavant.

El pelegrinatge nurienc de Josep Sebastià Pons

EUSEBI AYENSA

Per a l'escriptor rossellonès Josep Sebastià Pons (Illa, 1886-1962) —del qual acaba d'aparèixer una nova edició de la seva poesia (*Poesia catalana completa*, Girona, Edicions de la Ela Geminada, 2019, a cura de qui això signa i amb l'afegit de prop d'un centenar de poemes inèdits)— la frontera va ser sempre un concepte ambivalent. D'una banda, la línia que ens separa de l'Estat francès ha actuat com una barrera infranquejable, que ha dificultat fins avui el seu reconeixement com a un dels grans poetes catalans del segle XX, ja que a Catalunya se l'ha sepultat sota la llosa de poeta local (el millor del Rosselló, això sí), i a França, pel simple fet de no escriure en la llengua oficial de l'Hexàgon, se li ha negat tota consideració, se l'ha exclòs de les antologies i, al capdavall, se l'ha condemnat a un arrecerament casolà. Per a Pons, en canvi, la frontera fou un territori perfectament permeable, i cantà amb la mateixa passió, posem per cas, els Aspres rossellonesos (amb tot aquell món de misteris, oratoris, retaules i vides de sants, que avui no són més que un patrimoni etnogràfic), els pobles de Cadaqués, de Port de la Selva (on anava sovint a visitar el seu amic i primer editor Tomàs Garcés), la Cerdanya (comarca que estimà especialment i a la qual dedicà poemes bellíssims) o el santuari de Núria, que, com el de Font-Romeu, aplegava a la seva època (i encara avui) pelegrins catalans d'una banda i de l'altra del Pirineu.

La relació de Pons amb Núria arrenca de la seva infantesa i de les corredisses pels carrers d'Illa. Com explicà molts anys després en el seu deliciós *Llibre de les set sivelles* (1956) —el millor recull de proses rosselloneses de totes les èpoques, sens dubte—, quan era petit solia veure l'ermità de Núria captant pels carrers d'Illa, perquè, aleshores, la seva jurisdicció s'estenia molt més enllà que la dels ermitans del veïnatge. «Obria damunt dels nostres fronts la capelleta de

Josep Sebastià Pons (1906), pocs anys abans de la seva visita a Núria (© Hereus de J. S. Pons)

fusta —explica Pons— i ens convidava a besar la reixeta, darrere de la qual apareixia la imatge sagrada. Al fons una pintura representava amb precisió la Santa Casa. Jo allandava els ulls, mes l'ermità, que tenia prou feina, tancava la caixeta com un tresor de misteri».

Però, a més, com ens explica en el seu llibre autobiogràfic *L'ocell tranquil, la Història de Nostre Senyora de Núria*, de Francesc Marés (1666)

—un llibre molt vell, relligat en pergamí, que una veïna li deixà en el curs d'una convalescència—, li descobrí les enormes potencialitats de la llengua catalana (que aleshores era viva encara pertot arreu, per bé que ningú o gairebé ningú no l'escrivia). Era tanta la fascinació que sentia per aquesta obra i pels miracles de la Mare de Déu que s'hi descriuen, que reconeix que la hi havien d'arrençar literalment de les mans per obligar-lo a reposar. En els seus ulls d'infant, el meravellava llegir que «si la mula queia en un sot, mai no passava res. Si un bandit atacava els pelegrins, en passar el coll, la Verge li feia caure el trabuc de les mans, i el bandit s'agenollava damunt l'herbei» (cito a partir de la versió catalana d'aquest llibre —redactat originalment en francès— feta per Ramon Folch i Camarasa i publicada l'any 1977). Del que no s'adonava encara el jove Pons era que aquell llibre obraria encara un darrer miracle uns anys més endavant: la seva conversió en poeta català, després d'uns primers intents —per sort, no reeixits— d'escriure poesia en llengua francesa, l'idioma d'ús habitual a casa seva, que reservà per a una part de la narrativa i per a gairebé la totalitat de l'obra assagística.

Si bé trobem rastres de Núria en l'obra de maduresa de Pons, com en el poema «La donzella de Núria», del recull *L'aire i la fulla* (1930), on se'ns presenta la protagonista preguntant «en els graons de l'altar de sant Gil», la veritat és que el santuari nurienc apareix estretament lligat a la passió amorosa que sentí el poeta en els primers anys de la passada centúria per Elena Soler, que la família li refusava pel fet de no ser del mateix braç, com es diu en rossellonès, és a dir, per no pertànyer al mateix estrat social que els Pons, membres de la petita burgesia d'Illa. Si bé l'amor s'acabà imposant a les reticències familiars (no pas sense protagonitzar abans Elena una escandalosa fugida en tren per reunir-se amb Pons a Guéret, on aquest exercia de professor de castellà) i la jove parella es casà d'amagat l'abril de 1911, un any abans, en ple estiu, el nostre poeta pujà al santuari de Núria en companyia d'un amic del qual desconeixem el nom, amb la intenció d'apaivagar la seva passió amorosa, o, com ell mateix va deixar escrit en el *Llibre de les set sivelles*, «com un “pelegrí d'amor”, a la manera del Marquès de Santillana».

Elena Soler, futura muller de Josep Sebastià Pons
(© Hereus de J. S. Pons)

Som davant, per tant, d'una mena de viatge iniciàtic, que emprengué portat per l'amor que sentia, tant per la muntanya de Núria (que havia jugat un paper molt important, com hem vist, en la seva infantesa i en la seva formació com a poeta català) com per aquella humil cosidora per la qual es delia i que va ser l'únic i gran amor de la seva vida. I ho feu amb la convicció que «una separació de tres dies era fàcil de suportar, considerant sobretot que l'airet al ras em confortaria a la vegada l'esperit i el cor» i tenint ben presents els *Goigs a la Verge de Núria*, del seu admirat Joan Maragall, «une des poésies les plus vraies que je connaisse», com confessà en 1961, just un any abans de morir, en una entrevista que es publicà en el primer número de la revista *Sant Joan i Barres*.

La muntanya, l'ermita i la devoció de la gent senzilla de la contrada captivaren Pons des del primer moment, i amb aquests mots ens descriu al *Llibre de les set sivelles* l'escena de la missa a la qual assistí, en companyia del seu amic, a la nau central del primitiu santuari, abans que les reparacions dels desperfectes produïts

durant la guerra civil i les remodelacions empreses recentment per l'escultor Domènec Batalla en canviessin notablement la fesomia: «Vàrem, doncs, entrar mig gelats a la capella, que de tan fosca s'allargava com una gran sepultura. Tot primer semblava que no hi hagués ningú. Només l'or de l'altar balbucejava. Després dels borbolls de la pregària s'alçà el “Déu vos salve”, confiat i planyívol. Allavores, girant el cap, poguérem destriar, aplegada en la plataforma del cor, la gent que l'entonava amb una veu de nas. Era una gent extraordinàriament humil, talment apareguda per un voler de la Verge, perquè no sé com va desaparèixer després de la cerimònia. A Núria, on tot és misteri i recomençament, no costa gaire d'imaginar que els antics pastors i les pastores difuntes tornen cada vespre per passar el rosari».

No ens consta que Pons tornés mai més a Núria (almenys, cap rastre no ha quedat en els seus diaris d'altres visites a aquella «vall

purificada per l'alè de la Mare de Déu», com ell l'anomena). Amb tot, aquella peregrinació de joventut, entre mística i amorosa, fou molt prolífica en termes literaris, ja que generà cinc poemes, tots profundament maragallians, inclosos en el seu primer recull, *Roses i xiprers* (1911): «El poble quiet», «Pluja» (que remet a l'ascensió a la muntanya, a través de la vall de Prats de Balaguer, el Pic d'Eina i el Coll de Nou Creus), «La boira de Núria» (que, amb un punt de misteri, recorda l'escena de la cerimònia religiosa descrita en el fragment citat més amunt), «El coll de Carencà» i «Les cabres salvatges» (que recullen el camí de tornada a Illa).

No trobem millor manera de cloure aquesta breu nota sobre el curiós pelegrinatge nurienc de Pons que reproduint, sencer, el poema «La boira de Núria», que ens descriu millor que cap altre aquell paradís terrenal, aquell món de somni, en paraules del mateix poeta. ♦

La boira que s'ajaça em dóna un enyorer!
Ara que fredoreja o no hi ha llunyanies,
en la iglésia devota diuen les lletanies.
Entrem a la seguida. Què faríem, a fe?

En la capella de Núria
passa el rosari la gent pagesa
a la Verge que en sa foscúria
és un símbol de puresa,
amplament vestida d'un manto daurat
i que regna dolçament.

I que regna dolçament
amb els raigs de sa corona.
Jo no sé si ella viu, mes jo sé que ella dóna
com un enlluernament.

Passa el rosari la gent pagesa.
I jo, pobret, he resat
per la dolçor que al cor em feia
l'Ave Maria mig oblidat.

Perquè la vall era ensopida
en una boira blanquinosa

que em feia pensar: petita és la vida.
La vida és petita i misteriosa.

Voldria ser jo com la pobra gent
que veu dels miracles la flor espellida
i resa fervorosament:
Déu vos salve, Maria.

Jo som en la fosca assegut en un banc.
Som el vianant
que vol vostra fe, gent agenollada,
quan del misteri el cor s'agrada.

Emmirallant l'or de l'altar,
brillen els ulls en la foscúria.

Amb les dones morenes com el pa
s'aplegaven els vells pastors de Núria,
quan recordava el corn del majoral
a les mules la cleda i les estaques,
i lentes, pels vessants, s'apropaven les vaques.

Al damunt de la boira
ara ens vetlla el Puigmal.

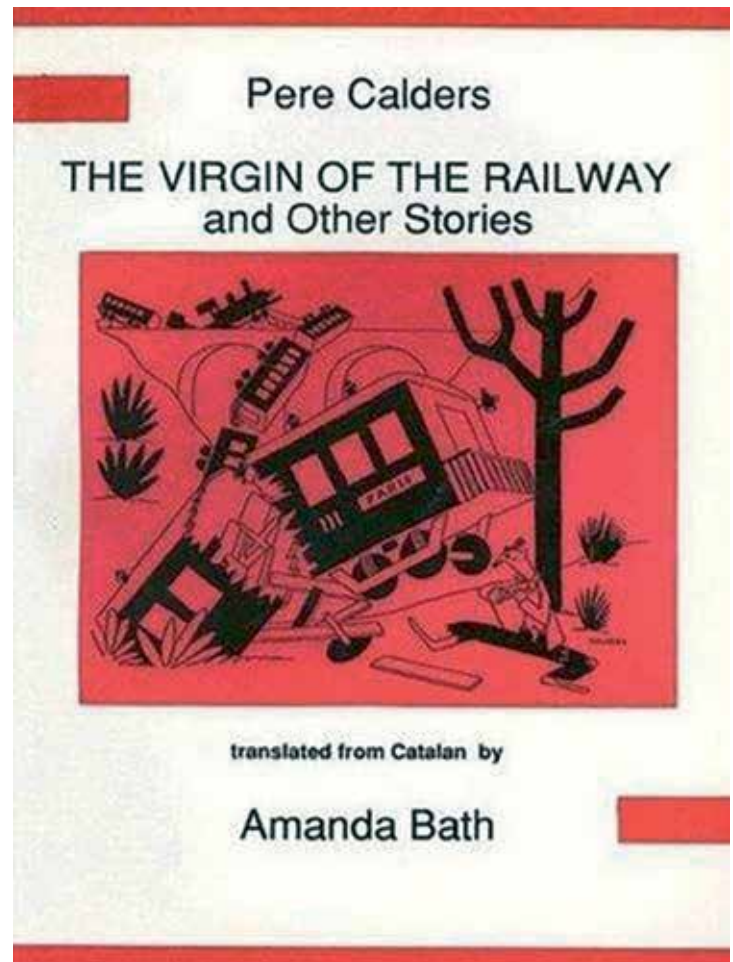
Calders, els sants i les verges

DIANA COROMINES I CALDERS

Escriu aquest article des de la casa d'una vella nissaga de capitans de fragata, del Maresme. Era una família devota de Sant Jeroni; el patriarca se'n deia i al jardí hi tenen un mosaic blanc i blau on es veu el sant treballant en un pergami, amb la ploma a la mà i un lleó als peus. És un sant que sempre m'ha caigut bé. No solament perquè és l'autor de la primera versió de la Bíblia en llatí, i com a traductora m'agrada imaginar-me'l com el veig ara en aquesta rajola, barallant-se a la llum d'un cul d'espelma per trobar la paraula justa sense trair la font original. També m'agrada perquè la manera com vincula religió, intel·lecte, coratge i compromís amb la veritat em fa pensar en l'ideal d'humanisme de la Grècia clàssica, i en la mena de religiositat que tenia el meu avi, Pere Calders.

Calders no era carn de sants i verges, de missa i calendari catòlic, però la preocupació de Sant Jeroni per no desvincular la paraula de l'honestedat, o l'esperit de l'intel·lecte, és molt caldersiana. L'escriptor creia en Déu d'una manera privada i directa, sense intermediaris, i per això anava a l'església quan no hi havia gent ni cerimònia, a la parròquia del costat de casa seva. En el silenci del temple buit hi devia trobar l'equilibri que el connectava amb una grandesa divina. I això tenia més a veure amb una confiança en el món al qual pertanyia, heretada per via familiar, que no pas amb la formació catòlica que havia rebut. El món de Calders —que de petit va viure a la masia materna entre obres de Shakespeare, les grans cròniques medievals i llibres d'escola en català que havien sobreviscut segles de censura— és un món cívic però ple d'èpica.

Per això quan escriu ho fa des d'una tranquil·litat gairebé divina i un compromís absolut amb la veritat del país, que no cal justificar cada dia d'una manera xarona i sentimental. N'hi ha prou d'escriure des d'aquesta certesa i no trair-la mai.

Dibuix facilitat per Diana Coromines

La combinació d'aquestes dues coses —honestedat sense carrincloneria— sembla fàcil, però en un escriptor català rarament coincideixen. Perquè quan no ets capaç de superar la nostàlgia que sents d'un país que et regategen cada dia, o bé caus en la vulgaritat o bé acabes traint els teus principis. Calders no sent aquesta mena de nostàlgia perquè porta el país a dins d'una manera natural. I això, lligat al seu talent per a l'escriptura, a un rerefons familiar sòlid que hi creu i el promou, i a la seva confiança íntima i tranquil·la en Déu, el converteixen en un escriptor català àtic. Amb la seva literatura, Calders

amplia horitzons universals i millora la realitat, en un diàleg constant amb els grans escriptors contemporanis.

Allò més innovador i europeu de Calders segurament és la ironia filosòfica que travessa tota la seva obra —contes, novel·les i articles—. Sempre hi ha un narrador distanciat, un Calders que obre en canal l'ànima humana, posa al descobert les seves contradiccions i assenyala allò que distreu l'home de la seva essència. A vegades recorre justament als sants i a les verges, i al politeisme de les antigues religions mexicanes, per explicar que la divinitat només pot ser una i essencial. El conte «La Verge de les vies» ho il·lustra molt bé. Després de dibuixar una donzella al plafó d'una estació de tren mexicana, el protagonista del conte veu amb estupor com la gent comença a anar-hi en processó per adorar el dibuix com si fos una verge. Quan es posa a la cua per fer-li, ell també, una pregària, s'adona que adorar-la seria com adorar-se a si mateix, i se'n va a la recerca d'alguna cosa més gran.

La religiositat de Calders va a l'essència: és vertical, va dirigida a un sol ésser diví que ho destilla tot i lliga més amb un monoteisme pur de l'estil jueu —on no hi ha verges ni sants— que amb el catòlic, on hi ha més incentius per distreure's. També lliga molt bé amb una concepció monista de l'existència, on matèria i esperit són com dues nines russes sempre encaixades; no són el mateix però s'estalonen, l'una necessita l'altra. Per això, als contes de Calders, fantasmes i persones de carn i ossos conviuen sense problemes i els vius dubten de la seva pròpia qualitat matèrica. Si Calders creia en la vida eterna no era per fer un tall sec entre els ideals i la brutor del món, sinó justament per lluitar cada pam de terra que ell tingués a l'abast per apropar-lo més a la veritat, sense subterfugis ni distraccions.

Que Calders no fos un home devot de sants, no vol dir que no pogués simpatitzar-hi i fins i tot tenir-los afecte, com li passava amb els personatges dels seus contes. Si Sant Jeroni encaixa amb l'espiritualitat de l'escriptor, la Verge de Núria té, també, tots els ingredients per a formar part de l'univers caldersià. A final dels anys seixanta, la talla romànica de la mare-dedéu va desaparèixer del santuari sense deixar rastre, pocs dies abans de la cerimònia que l'ha-

via de coronar. Més endavant es va saber que el segrest tenia una motivació política: protestar contra un acte que apadrinava Franco i reclamar bisbes catalans.

A mi m'agrada pensar que la Verge va participar activament en el complot, i que tot això del tron i la corona li devia semblar més propi d'una folclòrica d'escaiola i guix, que d'una divinitat feta i dreta. ◆

COM EL VALLÈS NO HI HA RES

Pere Quart (Joan Oliver i Sallarès)

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re...;
si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya,
de pell bruna i aire greu
com una mare de déu
que hem trobat a la muntanya.

A Catalunya deixí,
el dia de ma partida,
mitja vida condormida;
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança,
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra,
com el Vallès no hi ha res.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somio completa. ◆

L'últim escolà de Núria

Mossèn Joaquim Botanch i Dausà, *in memoriam*

MIQUEL SITJAR I SERRA

L'any 1931 va arribar el primer tren cremallera a l'abans remot i llunyà santuari de Núria. Hi començava, doncs, una nova època caracteritzada per una major aflluència de gent durant tot l'any. Ràpidament s'hi anaren succeint grans transformacions, somnis i projectes. Alguns d'aquests projectes devien quedar pendents i altres s'han anat desenrotllant.

Un somni de sempre, sentit amb especial insistència per alguns devots, era convertir el santuari de Núria en un Montserrat pirinenc, perquè Montserrat tenia i encara té un altíssim prestigi com a santuari i com a monestir. Hi havia al Núria anterior al cremallera moltes mancances: no s'hi podia mantenir vida religiosa tot l'any, ni l'accés hi era fàcil, ni hi podia funcionar una escolania amb un bon orgue.

A partir de l'any 1931, però, l'accés i la vida a Núria eren, com els de Montserrat, ja garantits per tot l'any. Era el moment de re-disseñar la vida religiosa, el culte i la litúrgia a partir dels signes del temps. No consta, però, que ningú proposés o pensés a fundar una comunitat monàstica per ajudar al progrés de l'espiritualitat nurienca. Des de força anys abans de la inauguració del cremallera, caputxins i jesuïtes de Barcelona hi havien passat estius, però no sembla que haguessin tingut mai cap aspiració de fundar-hi una comunitat més permanent en haver-se solucionat l'accés amb el cremallera.

La vida nurienca, malgrat el cremallera, continuava no essent fàcil. Entre altres coses, els nous temps no van esborrar les tensions admi-

Ofici de l'escolania al cambril del santuari en una data incerta, però propera en el temps als fets relatats en l'article. FOTO: Roisin

nistratives i els conflictes entre el bisbat d'Urgell i el poble de Queralbs, que eren tant o més grans que els dels segles passats. S'obrien nous interrogants sobre la resolució d'aquests vells conflictes, perquè contemporàniament el país acabava de recuperar l'autonomia, integrada dins la nova República Espanyola. El conseller de la Generalitat recuperada, Josep Dencàs i Puigdollers (Vic, 1900 – Tànger, 1966), de qui ja tornarem a parlar, volia expropiar Núria al bisbat. La tensió política al voltant de Núria era alta. En aquest context ple d'interrogants i de canvis també positius, un petit grup de capellans i frares il·lustrats i cultes, van maldar per donar contingut a la vida litúrgica, cultural i cultural del santuari de Núria, per fer-ne de veritat un segon Montserrat, i aconseguir així que el santuari pirinenc esdevingués un lloc també admirat per un ambient musical i litúrgic decorós.

El jesuïta i musicòleg Antoni Massana i Bertran (Camprodon 1890 – Barcelona 1966), autor,

entre altres obres, d'una de les versions musicals dels *Goigs de la Verge de la Vall de Núria* de Joan Maragall, va ser una figura clau en aquest esforç per a dignificar la litúrgia nurienca. Una de les seves idees va ser dotar el santuari d'una escolania de nens cantors. Hi ha constància d'altres escolanies anteriors i posteriors a la del pare Massana, però cap no ens n'ha deixat tanta i tan bona informació com la del cor de nens cantors format a l'estiu del 1934. Aquell any el pare Massana va entrar en contacte amb totes les parròquies catalanes on hi havia una escolania, per tal que cada una triés un nen, potser el millor, per formar part de l'Escolania de Núria, que preveia estar en funcionament entre el 29 de juny i el 2 de setembre de 1934.

A la parròquia de Cassà de la Selva el triat fou el nen de 8 anys Joaquim Botanch i Dausà (Cassà de la Selva, 1925 – Girona, 2020), a qui vaig tenir l'ocasió i el privilegi d'entrevistar pel gener d'aquest any 2020, quan encara no s'havia estès la pandèmia que hem patit, i que a ell malauradament li va costar la vida el proppassat mes de març.

Mossèn Joaquim Botanch recordava molt bé la seva elecció com a representant i ambaixador de l'escolania de Cassà a la de Núria. Abans, però, seguint un ordre i una molt lloable pulcritud cronològica narrativa, molt pròpia d'ell i de la gent d'abans, em va explicar que, a la parròquia de sant Martí de Cassà de la Selva, a més del rector i altres preveres, hi residia un capellà organista, mossèn Gabriel Garcia. En esmentar-lo, Joaquim Botanch interromp un moment el relat per fer un comentari addicional sobre aquest prevere, mort el 23 d'octubre de 1936. Em diu que fou un dels grans innovadors de la música litúrgica catalana, i que va saber aprofitar òptimament les oportunitats obertes per la reforma musical del papa Pius X. Entre els anys 1900 i 1901, l'entusiasta mossèn Garcia va crear una escolania a la parroquial de Cassà, i després, a partir d'aquesta experiència, va fundar l'Orfeó Catalunya de Cassà, que va tenir una notable projecció internacional.

Mossèn Garcia, doncs, tan aimant de la música i la litúrgia, va veure amb molt bons ulls la proposta d'escolania per a Núria, i va proposar, com ja ha quedat dit, l'aleshores minyó de 8 anys Joaquim Botanch.

L'electe escolà de la Mare de Déu de Núria recorda vivament el viatge amb cotxe de Cassà a Granollers, on va agafar el tren fins a Ribes, i aquí va canviar de tren per anar a Núria. Li pregunto quina i quanta impressió d'admiració i sorpresa li va causar a ell, que era petit, viatjar en un tren cremallera, considerat tal vegada la cosa més avançada i futurista en transports de l'època. M'ho desmenteix mot simpàtic i rialler, dient-me que es va sentir com viatjant dins una gàbia de conills. Una molt bona, poètica i fantàsica definició, penso per dins meu.

Arribat ja a Núria, aquell mateix 29 de juny, diada de sant Pere, festa grossa al santuari, Joaquim Botanch es reuneix per primera vegada amb els altres nens, que, provinents de diverses parts de Catalunya, havien de servir la litúrgia del santuari durant aquell estiu de 1934 que, com ja veurem, va ser molt especial i productiu, tant per als escolans com per a la resta de gent que van viure i pujar al santuari.

L'encarregat de conjuntar aquell grup de nens cantors va ser un capellà, que tenia les funcions d'organista titular del santuari, mossèn Josep Comes Faus (Castel·luciat, 1901 – La Seu d'Urgell, 1960), que hi pujava cada dia de Ribes en tren. Aquest prevere, m'explica mossèn Botanch, va ser un dels tants genis, que, per un atzar, van conèixer aquell estiu al santuari de Núria sota la mirada atenta del jove escolà. Comes, desesperat per no tenir orgue per estudiar i dirigir l'escolania, se'n va fabricar un a partir d'un piano. Amb aquest invent, que és el primer orgue de Núria documentat i que avui encara suscita l'admiració dels orgueners, mossèn Comes va produir una versió dels *Goigs* i sobretot una *Ave de Núria*, que és relativament coneguda.

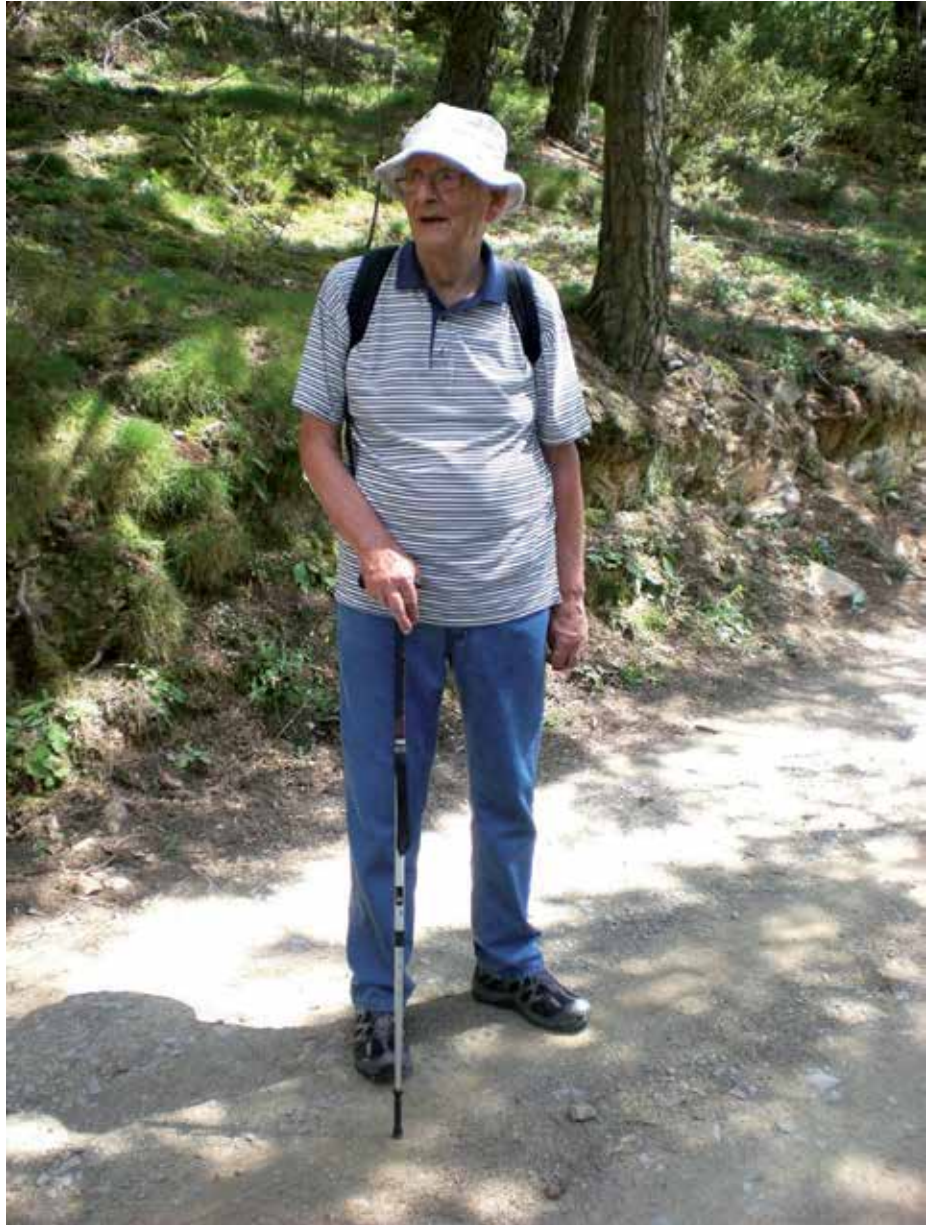
Però el personatge més fascinant que l'escolà recorda és Pere Campreciós i Bosch, més conegut pel seu nom de religiós de fra Miquel d'Esplugues (Esplugues de Llobregat, 1870 – Barcelona, 1934), una de les grans figures intel·lectuals i religioses de la Catalunya dels anys 30 del segle xx: biblista, teòleg, amic i conseller de poetes com Josep Carner, promotor i divulgador cultural, que formava part de la comunitat dels frares caputxins de Sarrià, que pujaren aquell estiu de 1934 a Núria. Aquell frare caputxí, de primer va ser per al

nostre escolà un més dels sacerdots a qui s'havia d'acompanyar en la celebració de la missa. Generalment fra Miquel celebrava missa a les 5 del matí per poder tenir lliures les millors hores del dia per a un acte també de culte i adoració a l'obra de Déu, les excursions a la muntanya en ple contacte amb la natura, ideal de vida que el savi caputxí havia après del seu mestre sant Francesc d'Assís, que tant havia estudiat. Molt aviat l'escolà Botanch el va acompanyar en aquelles excursions matutines, i aquests valors d'amor a la muntanya, apresos franciscanament a Núria de fra Miquel, han acompanyat els més de 90 anys de vida de mossèn Joaquim fins al final.

L'escolà, alligonat pel frare caputxí, es va convertir aquell agost de 1934 en un expert guia de muntanya. Alguns clients de l'Hotel Núria el contractaven i ell els acompanyava a les excursions apreses amb fra Miquel. Entre això i les propines obtingudes com a portador de maletes dels clients de l'Hotel Núria, mossèn Joaquim explica que va tornar a casa amb més diners dels que duia en arribar-hi.

Les relacions amb l'Hotel eren bones, recorda mossèn Joaquim. Els clients i la direcció valoraven molt que l'Escolania programés cada dijous al vespre un concert de música sacra i profana. Els escolans, doncs, aprengueren i interpretaren amb èxit durant aquell estiu molta diversitat de peces, i no solament música litúrgica i el tradicional cant del Goigs de la Mare de Déu de Núria.

El públic, que els escoltava, podia fer respecte, si no por. A banda dels caputxins ja esmentats i un clergat molt culte, hi havia tot de senyors i senyores de la bona societat barcelonina que passaven uns frescos dies d'estiu en un hotel i en un lloc que havia posat de moda

Mossèn Joaquim Botanch fent muntanya. Foto: JAN

el cremallera feia poc inaugurat. A mitjans d'agost va arribar a Núria la primera autoritat, el senyor bisbe d'Urgell, Justí Guitart i Viladerbó (Barcelona, 1875–1940). Cantar en una missa celebrada per un bisbe, recorda mossèn Joaquim, va impressionar els escolans, sobretot el dia de la missa de la Solemnitat de l'Assumpta, el 15 d'agost, dia que, a més, el bisbe va administrar el sagrament de la confirmació a un seguit de nois i noies, fills i filles de clients de l'Hotel. Allò que més recorda l'escolà d'aquell dia, però, és el fred que van arribar a passar. La nit abans havia caigut un pam de neu. Una d'aquelles sorpreses que només es poden viure a Núria.

Poca cosa més recordava mossèn Joaquim d'aquell gloriós estiu de fa més de vuitanta anys. Recordava allò que podia impressionar un noi de la seva edat. Res recordava, doncs, de les conferències culturals que hi hagué sobre astronomia pronunciada pel jesuïta de Santa Coloma de Farners, Lluís Rodés i Campderà (Santa Coloma de Farners, 1881 - Biniaraix, Mallorca, 1939), un dels pares de l'astronomia moderna, ni de la impressionant conferència amb filmines, tota una novetat tecnològica aleshores, sobre el Sant Sudari de Torí.

Es va acabar aquell agost. Botanch va tornar al cor parroquial de Cassà, Guittart al tron episcopal de la Seu, i Miquel d'Esplugues al convent de Sarrià, on pocs dies després, l'1 d'octubre de 1934, moria.

El 6 d'octubre de 1934 hi hagué els fets de la proclamació de l'Estat Català per part del president de la Generalitat Lluís Companys i Jover, que provocà la suspensió de l'autonomia i la detenció de tots els consellers de la Generalitat, llevat del ja esmentat Josep Dencàs i Puigdollers, que es va escapar cap a l'exili francès passant per Núria, que ell hauria volgut poder expropiar. Tots aquests fets, i la inseguretat post 6 d'octubre de 1934, van esguerrar la possibilitat de continuar l'any següent amb aquella escolania i aquell tan sa ambient nurienc, m'acaba dient l'últim escolà de Núria.

A la porta de casa seva, m'acomio de mossèn Joaquim Botanch, sense saber que serà ja un comiat per sempre. D'ell, a més del material per aquest article, n'he rebut, des de fa molts anys, atenció, simpatia, entusiasme, bona conversa, amistat i espiritualitat, valors i principis que les experiències i vivències de muntanya li reforçaren en aquell estiu al santuari pirinenc, i que tant de bo Núria continuï refermant i reforçant per al món nou que esperem. ♦

Foix de Sarrià
 1886
 PASTISSERIA
 BOMBONERIA
 CONFITERIA
 GELATERIA

Foix de Sarrià
 Major de Sarrià, 57
 08017 Barcelona
 Tel. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
 08017 Barcelona
 Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56

www.foixdesarria.com

El doctor Bassols Una vida dedicada a la Salut

ANTÒNIA BASSOLS

Voldria explicar com va ser que ens engresquéssim a preparar el llibre dedicat al meu pare, el Dr. Bassols. Hi explico els trets més rellevants de la seva vida, fruit dels records i dels documents de diversos arxius. Quins records? Els de la mare —que és la memòria de la família—, els meus, els de familiars i amics, i els de persones del barri de la Salut (de Badalona) que el varen conèixer. Així és com partint de molts fragments he anat construint el relat de la vida d'aquest home, fundador dels Amics de Núria.

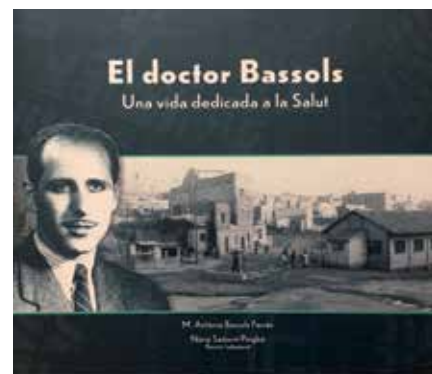
Idea i elaboració del llibre

Moltes vegades succeeix que una idea és fruit d'una conversa (sovint al voltant d'una taula i d'un bon àpat) o d'una iniciativa inesperada. Bé, resulta que sona el telèfon. Era Miquel Ylla-Català, cosí del pare. Em proposa que presenti la nissaga de metges de la família al Congrés d'Història de la Medicina Catalana que s'havia de celebrar a Vic pel juny del 2018. Per a mi això era un món desconegut; jo mai no havia estudiat l'assignatura d'història de la medicina en la carrera! Però vaig pensar... per què no?

Vaig posar fil a l'agulla i ja em veieu investigant en diferents fronts. Començo a cercar a casa la mare en calaixeres, llibreries, calaixos, capses i capsetes; continuo llegint llibres i més llibres d'història de la medicina, la majoria a la biblioteca de l'Hospital Clínic; continuo indagant en diversos arxius històrics; fins i tot m'inscric a un parell de cursos a la Universitat de Barcelona: «Com construir un relat autobiogràfic» i «Biblioteques i arxius a l'era digital».

Un tal dia ens reunírem la Margarida Abras, els amics Josep Guardiola i Montse Maresma, la meva germana Núria i jo mateixa. Decidim que s'havia d'escriure un llibre. El punt de partida seria l'article presentat al Congrés d'Histò-

ria de la Medicina Catalana de Vic on s'anirien afegint més records, vivències, documents i fotografies. A més, varem considerar que seria interessant incorporar-hi els records i les vivències de veïns del barri de la Salut.

Comentaré un parell de troballes que van ser una autèntica sorpresa. Una capseta metàl·lica on hi havia uns papers plegats molt petits (eren del pare) i una altra capseta, aquesta de cartró, on apareix una carta a la seva mare; aquestes dues troballes canviarien el relat que ens n'havíem fet de la guerra civil.

El segon apartat semblava més difícil d'aconseguir, havien passat molts anys!, trobaríem gent del barri de la Salut que l'haguessin conegut? I la resposta va ser que sí!

Hauríem d'entrevistar algun dels primers llogaters dels pisos del carrer Tortosa! La Montse Carreres, cap de l'Arxiu Històric de la ciutat de Badalona, comenta: «Conec un noi —el Cris (Cristóbal Gonzalez)— que havia viscut als pisos del teu pare. Em poso en contacte amb ell; de seguida s'implica en el projecte i facilita la trobada amb la seva germana Pepita, les germanes Blanca i Cèlia González i l'Antònia Bravo.

Més endavant vaig entrevistar també la senyora Mercè García, que vivia a la casa del costat dels pisos del Dr. Bassols.

Poguérem comptar també amb la bona predisposició de l'actual rector de la parròquia de la Salut (Salvador Roure), que ens facilità entrevistes a Antoni Reguart, a Teresa Querol, a Maria Viñas i a Josep Bargalló. També vaig poder entrevistar les germanes Trini i Mercè Campmany, que ens van donar una visió del pare des del centre de Badalona. Moltes gràcies a tots! ♦

Dir-ho ben dit

RAMON SANGLES I MOLES

SEURE, ASSEURE I ASSEURE'S (I)

Tenim aquests tres verbs, quasi sinònims, per a expressar l'acció de fer descansar les anques (el cul, amb perdó) sobre una cadira o a terra o sobre el que sigui. En aquesta fitxa estudiarem bé els significat i l'ús específic dels dos primers verbs (*seure* i *asseure*), i en la pròxima estudiarem el tercer (*asseure's*).

Malauradament veiem que per culpa de la interferència del castellà no els fem servir tal com cal, i tan nostrats que són!

Molta atenció, doncs, en el seu estudi i ús!

— **Seure** és un verb intransitiu, i no duu mai el pronom *es*. No admet l'ús pronominal! Equival a **estar assegut**. Per exemple: **Sec** en un banc. / *L'infant **seu** a la falda de la mare.* / *Si esteu cansat, **seieu** en una cadira.* / **Seure** a terra. / *Jo **sec** a terra.* Allò que no podem dir mai és «he segut l'infant a la falda de la mare» ni «m'he segut a terra» (perquè transformariem el verb *seure* en transitiu, cosa que no és). En tot cas, hem de fer servir el verb *asseure* (transitiu): **Assec** (o **he assegut**) *l'infant a la falda de la mare.* O bé l'intransitiu i pronominal *asseure's*: **M'he assegut** (o **estic assegut**) *a terra.*

— **Asseure** és un verb transitiu, que fem servir quan volem dir que **algú fa seure algú altre**, sia una criatura o un malalt. És, diríem, **posar (algú) sobre un suport qualsevol**, de manera que resti descansant sobre l'extremitat inferoposterior del tronc. Per exemple: **He assegut** *la nena a la trona.* / **He assegut** *el pacient a la butaca.*

Asseure, a diferència de **seure**, pot convertir-se en pronominal (i llavors torna a ser intransitiu): **asseure's**.

— **Asseure's** és un verb intransitiu, i equival a **seure** pel que fa al significat. Podem dir, doncs: **M'assec** *en una cadira* (equivalent a: **sec** *en una ca-*

dira). **Seure** i **asseure's** els podríem distingir en el fet que **el primer és passiu**, mentre que **el segon és actiu**; en **asseure's** hi ha l'acció d'un mateix de **posar-se a seure**.

Diguem-ho així: **seure** és com **dormir**, i **asseure's** és com **adormir-se**. Els dos primers són intransitius; en canvi, els dos segons són reflexius, i, per tant, l'acció que representen és la d'un sol participant. Ara bé, si aquests els fem servir en la versió purament transitiva (i no pas reflexiva): *asseure* i *adormir* (*Vull **asseure** el nen a taula, o Quan canta **adorm** les feres*), aleshores hi ha un agent i un pacient, que gramaticalment és el complement directe, semblantment com passa en el pronom reflexiu. Però fixem-nos que en la versió reflexiva no hi ha pròpiament un agent i un pacient sinó que l'un i l'altre són la mateixa persona.

No cal dir que les formes «assentar» i «assentar-se» **són totalment incorrectes** amb el sentit esmentats en els dos verbs estudiats en l'anterior fitxa i en el d'aquesta. No els podem, doncs, fer servir mai en el sentit de **seure** o **asseure's**. El seu significat l'estudiarem en les dues pròximes fitxes.

Remarquem, encara, que **no hem de dir mai**:

«Ens vam assentar mitja hora», sinó: **Vam seure mitja hora**. Ni direm mai: «Ara el jugador baixa les escales i s'assenta a la banqueta», sinó: **Ara el jugador baixa les escales i s'asseu a la banqueta**.

D'entrada direm que els verbs «sentar» i «sentar-se» **no existeixen en català**. Per tant, eliminem-los absolutament del nostre vocabulari! Després, us recomano de rellegir-vos la fitxa número 64, i també la definició que el diccionari fa de **assentar** (**assentar-se**).

I és molt significativa aquesta frase; retinuem-la bé:

El cap ben assentat i el cul ben assegut. ◆

M'HE ENAMORAT DEL TEU NOM, MADONA

M'he enamorat del teu nom, Madona,
cantat per ocells en voladúria,
flairat per isards en la ventúria,
dit rústicament davant la Icona.

Tu, que serves eret el ver Mot
-humil faedor de l'Escriptura,
Cos que peix de llum la terra obscura-,
mira'ns, dona: dóna'ns el teu Tot!

Vull dir-lo ardentment, mes, ai!, no puc:
el si se'm cornua per la incúria
temps ha amassada en vida espúria.
Amiga: em cal gra del teu buc!

Pastora n'ets de pastors, Regina,
de tirapeu i de bàcul, tots.
Prò a l'hivern el caliu fa devots
i la xemeneia encaterina.

Sortim! Deixem les remors sutjoses
d'allò que és sabut, dit i sentit!
Tot joveneja en un redimit
ullprès de tes nines candoroses.

Ens fitem i ja ho tinc tot: que breu!
Tu, que de mi saps res i ho saps tot,
capeixes què convé al meu sanglot:
llisa Veritat, braó de Déu!

Assoliré la teva planúria
allà dalt, en paratge remot,
i amb el pit reblit de Vent ignot,
rediré el teu nom, Verge de Núria.

Pasqual Fabra, Sant Jordi del 2020

CREIEU EN DÉU

Que sonin els tamborins.
Bufeu fort, els trompetaires.
Desperteu tots els veïns
amb al·leluies pels aires.

Canteu ben alt: al·leluia!
Perquè és festa triomfal,
entonem tots l'al·leluia.
Ens ets, oh mort!, un regal.

Convideu parents a taula.
Avui farem festa grossa.
I, dit amb bona paraula,
farem un tomb amb carrossa.

De l'any, el millor diumenge,
dit de Resurrecció.
Per tant, farem bona menja
amb la benedicció.

Mona de Pasqua, de postres.
I farem petar xampany.
Brindarem per tots els nostres
i per no caure en parany.

I ja acabada la festa,
farem una oració,
perquè, fermes i amb bona testa,
demà siguem nació.

Volem, sí, la independència!
El do de la llibertat.
I, perquè tenim decència,
tot això ens serà donat.

Per comiat, dic adéu
als amics, parents i pares.
Sobretot, creieu en Déu
i no menyspreu els frares.

Ramon Sangles (12-4-2020)

www.amicsdenuria.cat

Podeu enviar la sol·licitud a: Amics de Núria, Santuari · Núria · 17534 QUERALBS

SOL·LICITUD DE LA TARGETA

"FES-TE AMIC DE NÚRIA"

DADES D'IDENTIFICACIÓ TITULAR

Nom Cognoms

DNI Data naixement

DADES DE CONTACTE

Adreça

Població CP Comarca

Mòbil Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES:

Entitat IBAN/ / / / / /

FAMILIARS:

Membres de la unitat familiar: (noms i cognoms)

APORTACIÓ ANUAL (assenyaleu amb una X): mínim 30 € de 50 € € (quota voluntària)

AUTORITZACIÓ: Afirmo conèixer la política de protecció de dades i accepto els drets i deures dels membres de l'associació detallats en els Estatuts i em comprometo expressament amb els seus objectius fundacionals. Les meves dades seran incloses en un fitxer de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Núria "Amics de Núria" i no seran cedides a tercers sense el vostre consentiment. Si vull fer ús dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació o oposició ho comunicaré mitjançant el "Formulari de Contacte" a www.amicsdenuria.cat o bé per correu postal a: Amics de Núria - Santuari de Núria, Casa de l'Església, 17534 - Queralbs-Núria. (Girona) amb fotocòpia d'un document d'identitat.

Data i lloc Signatura